

اشاره:

خانم فاطمه بیگم روح الامینی یکی از دبیران پرتلاش آموزش و پرورش در کرمان است. یکی از خدمات وی تأسیس موزهی آموزش و پرورش کرمان (آگیرا) است که با گرد آمدن انبوهی از دست نوشته‌ها، زندگی نامه‌ها، عکس‌ها، کتاب‌ها و اسناد و مدارک تاریخ آموزش و پرورش استان کرمان در آن، به یکی از جاذبه‌های فرهنگی و گردشگری کرمان تبدیل شده است. به همراه خانم مرضیه بیدی، سرگروه تاریخ استان هرمزگان، گفت‌وگویی با خانم روح الامینی دادیم که ما با تشکر از ایشان، تقدیم خوانندگان محترم می‌شود.

گفت‌وگویی با خانم روح الامینی

مؤسس و مسئول موزهی آگیرا*

کلید واژه‌ها: آموزش تاریخ، کوهبنان، موزهی آگیرا.

فریده حشمتی

سرگروه تاریخ شهر تهران

کرمان و تأسیس موزهی آگیرا شد؛ لطفاً در این باره توضیح دهید؟

○ سال‌ها قبل در این فکر بودم که چگونه می‌توانم به قدمت تاریخی زادگاهم پی ببرم و آن را به دیگران معرفی کنم. اما متأسفانه از آن‌جا که خودم فقط دوران کودکی‌ام را در کوهبنان سپری کرده بودم، اطلاعات چندانی در مورد زادگاهم نداشتم ولی عشق به زادگاه مرا واداشت تا تلاش خود را با مطالعه‌ی کتب تاریخی و استفاده از نظر کسانی که شناخت خوبی در مورد کوهبنان داشتند شروع کنم که نتیجه‌ی آن تألیف کتاب «تاریخ فرهنگ محلی کوهبنان» شد.

بعد از کاری که در مورد کوهبنان انجام دادم، درصدد جمع‌آوری اسناد، تصاویر و مدارکی در مورد آموزش و پرورش شهر کرمان برآمدم. سرانجام با همکاری آموزش و پرورش شهر کرمان، موزهی آگیرا تأسیس شد. من این موزه را نه فقط مجموعه‌ای از عکس و تصویر و خاطره، که زبان گویای فرهنگ و معرفت پیشینیان این مرز و بوم می‌دانم. این اسناد و تصاویر نمایش عمق اندیشه، تنوع سلیقه و عزم جزم پدران و مادران ما از گذشته تا امروز است.

● کلمه‌ی آگیرا به چه معنی است و چرا این نام را برای موزه انتخاب کردید؟

○ آگیرا یک واژه‌ی سره‌ی فارسی است به معنی فروزندگی، روشنایی بخش و آن چه که باعث روشنایی می‌شود. ظاهراً نام وسیله‌ای هم بوده که در ایران باستان از آن برای برافروختن آتش استفاده می‌کردند. دلیل این که این نام برای موزه انتخاب شد این است که این اسناد و تصاویر می‌تواند بهترین منبع و منشأ برای پژوهشگران و «روشن کردن راه» برای ایشان باشد.

● به نظر شما مهم‌ترین مشکلاتی که دبیران تاریخ با آن مواجه هستند، چیست؟

● لطفاً خودتان را معرفی کنید.

○ فاطمه بیگم روح الامینی هستم و افتخار دارم که به مدت ۳۰ سال به تدریس تاریخ در مدراس کرمان مشغول بوده‌ام.

● از دوران کودکی خود بگویید؟

○ در کوهبنان، یکی از شهرستان‌های استان کرمان، متولد شدم. دوره‌ی ابتدایی را در همان‌جا خواندم و برای دبیرستان به کرمان آمدم. در رشته‌ی ادبی رتبه‌ی اول آوردم و در کنکور هم با رتبه‌ی خیلی خوب قبول شدم.

● از معلمان و اساتیدتان صحبت کنید؟

○ معلمانم خیلی خوب بودند. در دوره‌ی دبستان معلمی داشتم به نام خانم شهریاری که خیلی مهربان بودند. معلمان همه فارغ‌التحصیلان دانشسرا و خیلی با معلومات بودند، چون برای آموزش و پرورش تربیت شده بودند؛ من خیلی دوستشان داشتم. در دوره‌ی دانشگاه نیز اساتید خوبی داشتم که از جمله‌ی آن‌ها استاد میرجعفری بودند که من از صبر و نظمی که ایشان داشتند الگو گرفتم.

● چرا رشته‌ی تاریخ را انتخاب کردید؟

○ در ابتدا خیلی تاریخ را دوست نداشتم و می‌خواستم در رشته‌ی روان‌شناسی ادامه تحصیل بدهم؛ در دانشگاه‌های اهواز و تبریز هم قبول شدم، اما چون آن دو شهر به کرمان دور بود به دانشگاه اصفهان رفتم و تاریخ خواندم. آن‌جا بود که به تاریخ علاقه‌مند شدم. البته خانواده‌ام با رفتن من به اصفهان هم موافق نبودند و می‌گفتند در کرمان بمانم و در تربیت معلم ادامه تحصیل بدهم، اما نپذیرفتم و خواستم که به دانشگاه بروم.

● علاقه‌ی شما به تاریخ باعث تألیف کتبی همچون «تاریخ فرهنگ کوهبنان» و اقدام به گردآوری اسناد آموزش و پرورش

دغدغهی معلم این است که کتاب را به موقع تمام کند، چه باید کرد؟

○ وقتی از روش‌های دانش‌آموز محور استفاده شود مثل روش همیاری و یا گروهی که خودم بیشتر از این روش‌ها استفاده می‌کنم، خود دانش‌آموزان کار می‌کنند و وقت کم نمی‌آید. ولی اگر معلم محوری باشد وقت بیشتری نیاز داریم. وقتی دانش‌آموزان گروهی کار می‌کنند، هم تدریس انجام می‌شود و هم پرسش و نمره‌های دانش‌آموزان در دفتر گذاشته می‌شود. تقریباً همه‌ی کارها انجام می‌شود و معلم نظارت می‌کند. کارهای اصلی را خود دانش‌آموزان انجام می‌دهند و معلم نقش هدایت‌گری دارد و این باعث می‌شود مطالب در ذهن دانش‌آموزان باقی بماند.

● آیا دانش‌آموزان را هم برای بازدید به موزه آگرا می‌آورید؟

○ بله، مرتب آن‌ها را برای بازدید به موزه می‌آورم و گاهی کلاس درس را نیز در همین موزه تشکیل می‌دهم.

● احساس دانش‌آموزان نسبت به موزه چیست؟

○ خیلی علاقه‌مند می‌شوند و یک احساس خودباوری به آنان دست می‌دهد. می‌گویند ما فکر نمی‌کردیم در گذشته، آموزش و پرورش کرمان این‌گونه بوده است. وقتی نظم و انضباط دست نوشته‌ها و ترتیب آن‌ها را می‌بینند، می‌گویند: ما نسبت به آن‌ها احساس شرمندگی می‌کنیم.

● از شما سپاسگزارم و برایتان آرزوی توفیق دارم.

* در شماره‌ی ۲۴ نیز گفت‌وگویی را با خانم روح‌الامینی منتشر کردیم. خانم حشمتی که از این موضوع اطلاع نداشتند، با نامبرده به گفت‌وگو نشستند. از آن‌جا که محتوای گفت‌وگوی حاضر متفاوت با قبلی است تصمیم به انتشار آن گرفتیم.

○ مشکلات بسیاری وجود دارد؛ اما مهم‌ترین آن‌ها این است که دبیران تاریخ ما، همگی متخصص نیستند و بسیاری از آن‌ها هم با روش‌های تدریس آشنایی کافی ندارند. در بازدیدهایی که از مدارس داریم می‌بینیم که مثلاً دبیر زبان انگلیسی یا مشاور مدرسه، تاریخ درس می‌دهد. به طور کلی هر کسی از هر جا که از ساعت تدریس کم می‌آورد، تاریخ درس می‌دهد؛ در صورتی که تاریخ خیلی حساس است و به نظر من نقش معلم تاریخ از همه حساس‌تر است و خیلی روی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد. معلم تاریخ، می‌تواند یک دانش‌آموز را فردی آگاه و مسئول بار بیاورد. پاره‌ای از دبیران تاریخ چون از نظر رشته‌ی تحصیلی مرتبط هستند و به شیوه‌های تدریس نیز آگاهی ندارند، روش‌های قدیمی و کهنه شده را برای تدریس انتخاب می‌کنند، یعنی همان روش سوال و جواب و حفظ کردن؛ در حالی که الان یک دبیر تاریخ باید اطلاعاتش به روز باشد و از فنون جدید مانند روش‌های همیاری و کار گروهی استفاده کند. باید کاری کند که دانش‌آموزان از تاریخ زده نشوند، در حالی که بیشتر دانش‌آموزان به خاطر همین روش‌ها است که از تاریخ گریزان می‌شوند.

● این درست، اما وقتی همه چیز برمی‌گردد به امتحان و درصد قبولی، معلم چگونه می‌تواند از این روش‌های فعال استفاده کند؟

○ مقصود ما دانش‌آموزان هستند و معلم می‌تواند در همان کلاس درس با کمک دانش‌آموزان حداقل تاریخ را شیرین تدریس کند، درست است که ملاک نمره و امتحان است اما هنگامی که تدریس تاریخ جذاب ارائه شود در نتیجه دانش‌آموزان با علاقه‌ی بیشتری درس می‌خوانند و نمرات آنان نیز خوب می‌شود.

● شاید این راهکار شما در تاریخ ایران و جهان (۱) و تاریخ معاصر قابل اجرا باشد اما در تاریخ و جهان (۲) که تمام

